

1. Obiekt

WIEŻA OBRONNA Z. PIASTOWSKA

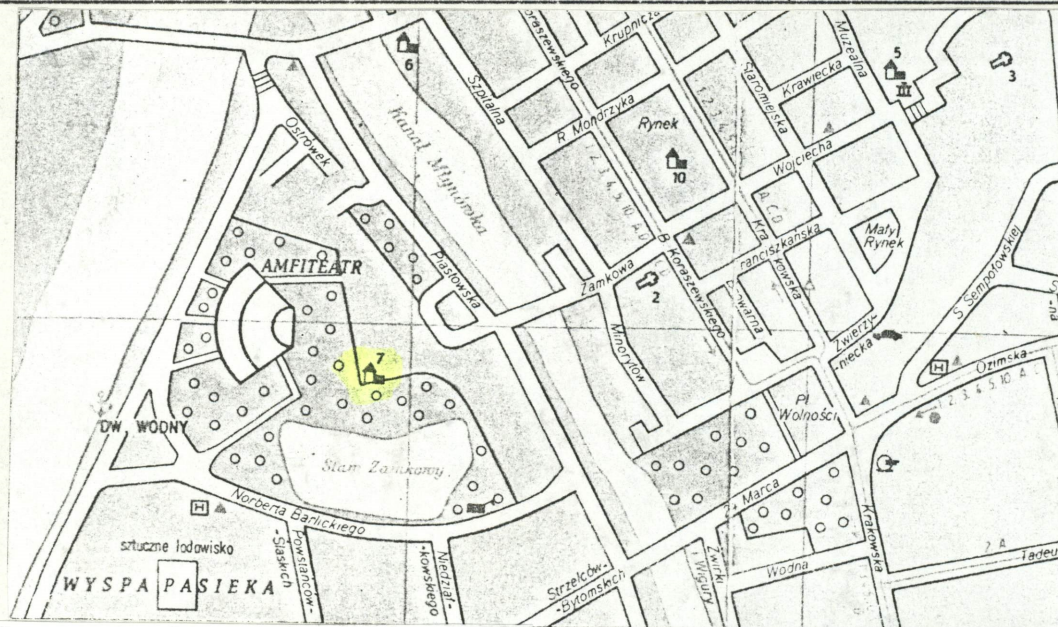
2. Czas powstania

kon. XIII w.

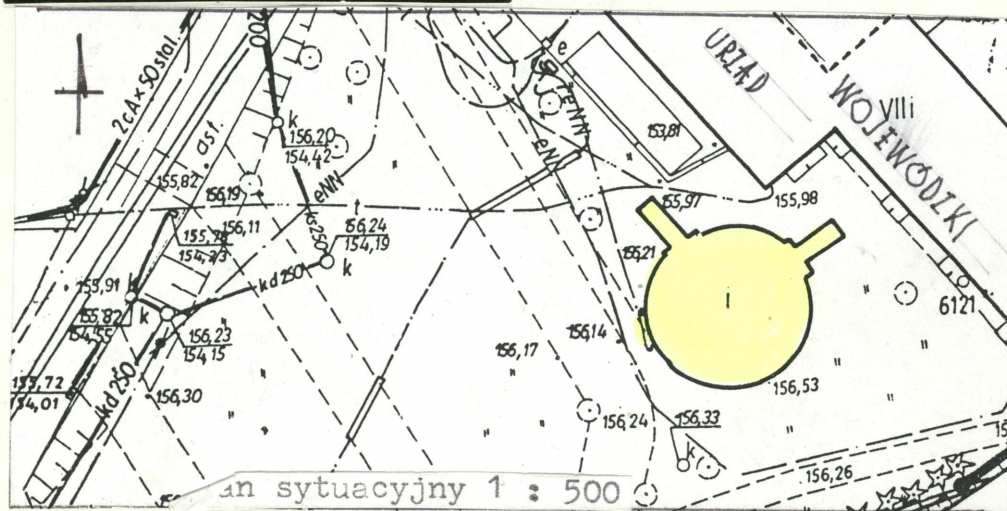
3. Miejscowość

O P O L E

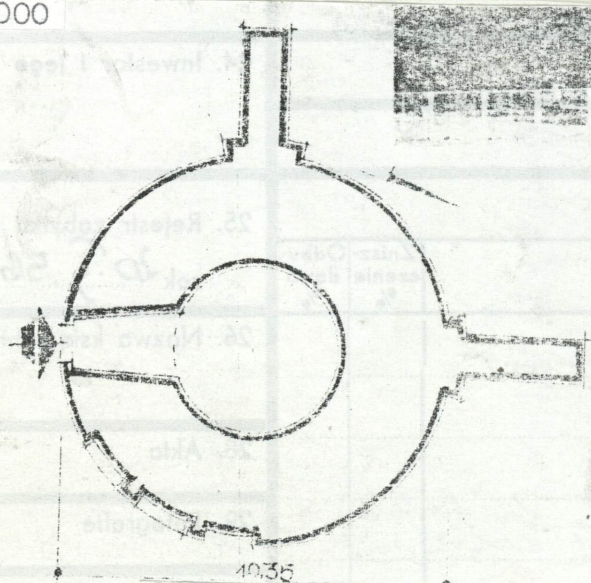
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Plan orientacyjny 1 : 10 000

Plan sytuacyjny 1 : 500

Rzut przyziemia 1 : 200

4. Adres ul. Piastowska

dz. 11/4 m-pa 43

KW -

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina Opole

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Oppeln (do 1945 r.)

Opole (od 1945 r.).

Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo opolskie

powiat m. Opole

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa

Urząd Miejski Opole

45-200 Opole - Ratusz

9. Użytkownik i jego adres

Urząd Wojewódzki Opole

45-200 Opole ul. Piastowska

10. Rejestr zabytków

Nr 188/56 data 20.I.1956

Wyspa Pasięka powstała z rozwidlenia rzeki Odry na dwa ramiona - prawe obecnie kanał Młynówka i lewe - właściwe koryto rzeki. Na półn. cyplu wyspy tzw. Ostrówku istniała już w w. VIII i IX najstarsza osada, która w X i XII w. przekształciła się w gród. W latach 1930-31 odsłonięto jej fragmenty. Badania były kontynuowane w okresie powojennym. Ostatnie odkrycia dokonano w trakcie modernizacji zaplecza Amfiteatru Opolskiego. Fragmenty osady i d. zamku wyeksponowano w postaci odkrywek - w podziemiach budynku Amfiteatru (1997/98r.). T.z. Wieża Piastowska pozostałość po d. zamku, rozebranego na przełomie lat 20/30 XX w. Pierwotna lokalizacja zamku kasztelańskiego nie ustalona. Po objęciu władzy przez BOLKA I, rozpoczęcie budowy "nowego zamku", wzmiankowanego 1285r. Prawdopodobnie w końcu w. XIII budowa cylindrycznej wieży. Po 1532r. znaczne zaniechanie i zrujnowanie zamku. W 1602r. reperacja wieży i nakrycie nowym dachem. Po 1860r. adaptacja zamku na biura Regencji. W latach 1904-6 odnawianie i rozbudowy. W latach 1928-31 wyburzenie niemal całego założenia zamkowego (z pozostawieniem wieży) w związku z budową nowego gmachu Regencji, ob. Urzędu Wojewódzkiego. Wieża gotycka, murowana. Po r. 1945 - użytkowana przez Muzeum. Wielokrotnie remontowana. Wismukła murowana iglica (dach-1962r.) zwieńczona metalowym herbem Opola. Wyk. M. NOWAK. Przygotowano projekt remontu pokrycia (1997r.). Ma być udostępniona jako punkt widokowy.

S Y T U A C J A.

Wieża ob. wolnostojąca, na lekkim wzniesieniu. Od wsch. i południa zamknięta zabudową Urzędu Wojewódzkiego. Od wsch. - budynek wielokondygnacyjny, od połudn. 2-kondygnacyjny. Od zaplecza Amfiteatru (siedziby Miejskiego Ośrodka kultury) oddziela ceramiczna płyta parkingowa, na której czerwonym kolorem cegieł zaznaczono przebieg murów zamkowych (od zach.). Od str. półn. teren niezabudowany (zaplecze Urzędu Wojewódzkiego. Wśród starodrzewia parking.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA.

F u n d a m e n t y - prawdopodobnie kamienne. Obecnie znacznie wysunięta przed lico muru betonowa opaska fundamentowa.

Ś c i a n y - trzon wieży z cegły na zaprawie wapiennej. Uzupełnienia na przestrzeni lat przy użyciu zaprawy cementowo-wapiennej i cementowej. W części najstarszej zachowany watek wendyjski i polskim: krzyżowe-kowadełkowym. Jej dekoracyjny układ podkreślono zastosowaniem zendrówki. Jest on szczególnie czytelny od 2-giej kondygnacji, jeszcze przed kamiennym gzymsiem okalającym korpus. W zwieńczeniu arkadowym - dla dekoracji zastosowano płytki ceramiczne jakimi są wykładane elewacje budynku ob. Urzędu Wojewódzkiego. Ściany od wewnątrz tynkowane i białkowane.

W i e ż b a d a c h o w a - brak. Konstrukcja zwieńczenia wieży samonośna.

P o k r y c i e d a c h u - wieża zwieńczona żelbetonowym hełmem. Wykonana jako ostrosłup o podstawie sześciokąta. Konstrukcja to belki stalowe. Pomiędzy nimi rozpięta ścianka z cegły, o grubości 1/2 cegły, na zaprawie cementowej. Nieotynkowana tak zewnątrz jak i wewnątrz. Elementy konstrukcyjne (nośne) hełmu - belki stalowe od zewnątrz obudowane piaskowcem.

P o s a d z k i, p o d ł o g i - przyziemie - wylewka betonowa, II-kondygnacja - ceglana na podłożu betonowym. III-kondygnacja - ceglana. Taras widokowy - szlichta betonowa.

S c h o d y - w przeważającej części drewniane (współczesne) 1-biegowe, łamane z pośrednimi podestami wypoczynkowymi. Poręcz drewniana. Na drugiej kondygnacji w grubości muru 1-biegowe, wąskie schody ceglane, lico stopni betonowe. Poręcz przyścienna, metalowa.

O t w o r y - okienne - w wysokości wieży szereg okien rozrzuconych nieregularnie. Od zewnątrz sprawiają wrażenie strzeliczych - od wewnątrz, w grubości muru szeroka wnęka zamknięta łukiem pełnym, odcinkowym, 2-spadowym. Stolarzka drewniana, współczesna. Podstawa wnęki okiennej przeważnie na poziomie posadzki. Komunikacja-Wejście w przyziemiu prostokątne o nadprożu odcinkowym. Drzwi drewniane o romboidalnym układzie. Ozdobne zawiasy. Współczesne.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 2000 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>160 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>obronne -warowne</p>	<p>17. Urzytkowanie obecne</p> <p>turystyczne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Opracowano dokumentację remontu pokrycia dachowego Wieży .</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Orzeczenie o stanie technicznym pokrycia Wieży Piastowskiej" opr. inż.Lesław Matyas ,Opole 1997r. - "Projekt zabezpieczenia pokrycia Wieży Piastowskiej" opr. inż. Lesław Matyas, mgr.inż.Mirosław Jakubowicz. Opole 1997r. 		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)</p> <p>Stan techniczny w zasadzie zadowalający, z wyjątkiem pokrycia dachowego, przewidywanego do remontu.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Remont pokrycia dachowego zgodnie z opracowaną dokumentacją.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

"Katalog Zabytków Sztuki w Polsce".T. VII.Województwo opolskie. Zeszyt 11.Miasto i powiat opolski. T.Chrzanowski,M.Kornecki Instytut Sztuki PAN W-wa 1969 r.

"Studium historyczno-urbanistyczne m.Opola"

Wyspa Pasieka - opr. Małgorzata Wójtowicz PKZ O/Wrocław 1990 r.Archiwum WKZ Opole, mps. 1990 r.

Dokumentacja video- odkryć dokonanych przy budowie zaplecza Amfiteatru - autor J.Prusiewicz 1997/98r.

"Tz. Karta Zielona" zabytku nieruchomego .WKZ Opole Opr. X.1964 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury

25. Opracował

mgr Janusz Prusiewicz IX.1998r. *Kamy*

tekst mgr Józef Kowalewski *Kamy*

mgr Janusz Prusiewicz

plany, rysunki mgr Józef Kowalewski *Kamy*

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Józef Kowalewski IX.1998r. *Kamy*

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów u autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
O P O L E	WIEŻA ZAMKOWA T.Z. PIASTOWSKA	O p i s - ciąg dalszy poz. 13.

Na poziomie II -kondygn. Prostokątny otwór wejściowy o kamiennym obramieniu(węgarach) zamknięty łukiem pełnym. Jest to przejście do pomieszczenia w którym mieści się klatka schodowa w grubości muru. Wyjście na taras - prostokątne o odcinkowym nadprożu. Drzwi drewniane, jednowarstwowe. Sklepienia, stropy - poszczególne kondygnacje przedzielone stropami. kolebkowymi, na najwyższej kondygnacji kopuła z wyjściem na taras (galeryjkę widokową).

R Z U T.

Wieża wolnostojąca. Dolna część cylindryczna na planie koła. Od strony wsch. i północnej masywne skarpy wsparte o przypory (lizeny). Wejście w przyziemiu od str. zachodniej. Wnętrze wysokie. Przyziemie na rzucie koła. II-kondygnacja - wieloboczna. III-kondyg. - wieloboczna z przejściem w grubości muru na niewielki balkonik (od południa). Kondygnacja najwyższa - wieloboczna. Pionowy ciąg komunikacyjny drewnianą klatką schodową, 1-biegową, z podestami. Tylko na II kond. przejście na poziom wyższy schodami w grubości muru. W przyziemiu dwie duże blendy zamknięte łukiem pełnym.

B R Y Ł A, E L E W A C J A.

Wysoka cylindryczna, ceglana wieża, zwieńczona wysoką, wielobocznym, strzelistym dachem o stalowej iglicy z herbem Opola - góruje w pejzażu Wyspy i miasta. Jest ona symbolem Opola. Surowość ceglanych ścian w przyziemiu łagoda dwie, duże blendy i szkarpy, a w wyższych kondygnacjach wąskie otwory okienne (nieregularne), kamienne gzymsy kapnikowe, i dekoracyjny układ cegieł o zróżnicowanej kolorystyce (zendrówka). Koronę wieży wieńczy ślepe arkadowanie o łuku pełnym (w cegle) i pełna balustrada o zewnętrznej okładzinie z płyt ceramicznych jak na gmachu Urzędu Wojewódzkiego. Zwieńczenie arkadowe wykonano w 1934r. Iglica dachowa- 1962 r. Dekoracyjna sterczyna dachu - metalowa, z orłem piastowskim. Wykonana przez art.pl. Mariana NOWAKA ok.r.1990, w miejsce zniszczonego huraganem w końcu lat 80-tych. Na poziomie II kond.niewielki balkonik.

W N Ę T R Z E.

Wieloboczne pomieszczenia II i III-kondyg. z rozbudowanymi wnękami okiennymi o różnym zasklepieniu. Pomieszczeniu w grubości muru z wnęką okienną i schodami, oraz wyjściem na zewn. balkon wsparty na kamiennych potrójnych wspornikach.

W Y P O S A Ż E N I E - współczesne.

I N S T A L A C J E - elektryczna i odgromowa.

Wkładkę założył: mgr Józef Kowalewski IX.1998r.

imie, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Wieża - widok ogólny ,gzmys międzykondygnacyjny,
balkonik i arkadowe zamknięcie korony murów.

Wieża , elewacje- dekoracyjny układ muru.

Przyziemie - wejście i trzy blendy dekoracyjne

Przyziemie - przypora i szkarpa.

1. Miejscowość

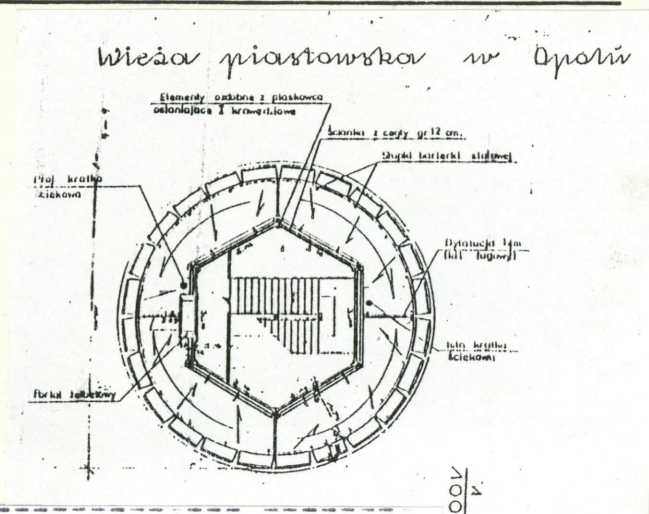
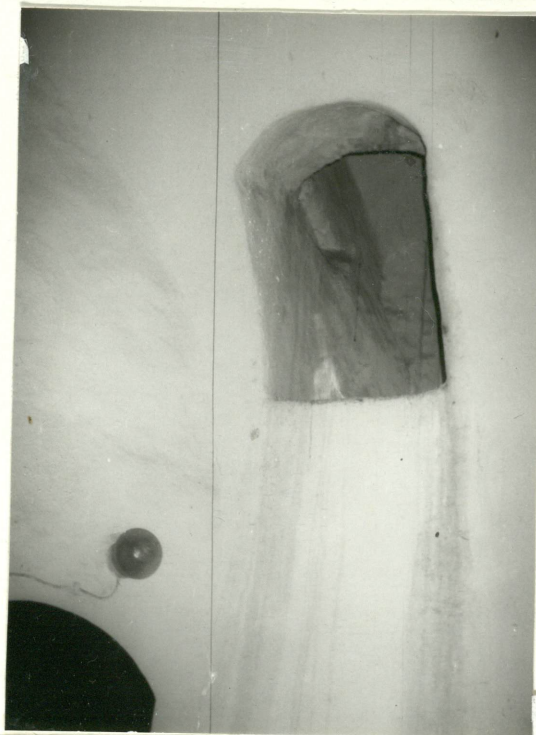
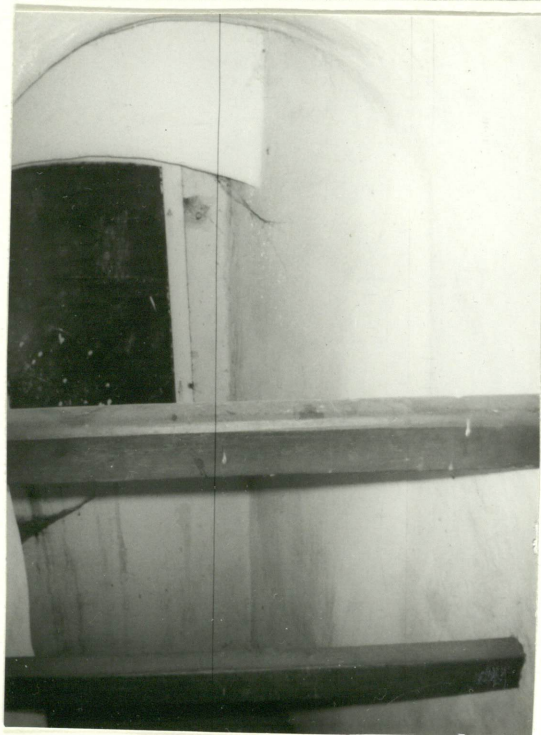
O P O L E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

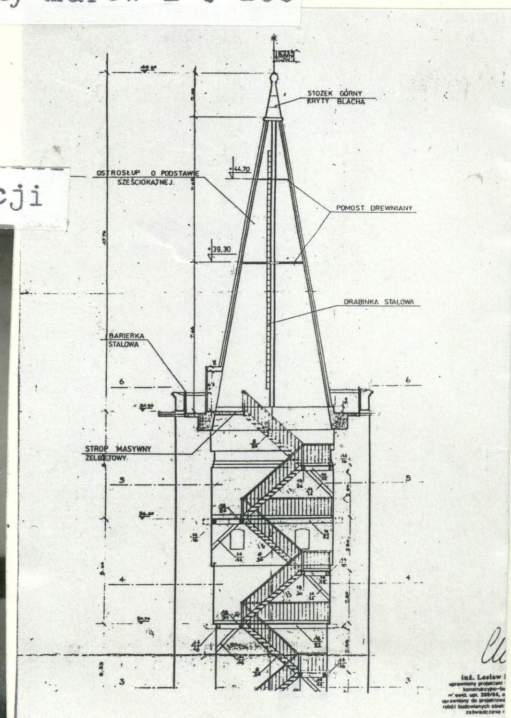
WIEŻA OBRONNA
T.Z.PIASTOWSKA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

O p o l e - ciąg dalszy poz. 13.

Rzut korony murów 1 : 200

Pomieszczenie w grubości muru
z otworem szczelinowym.

Wnętrze -klatki schodowej i przejścia wewnętrzne.

Schody w grubości muru.